

APG Ronde Tafel: Publiek-Privaat Investeren in het Nederland van Straks

Verslag van
3 december 2021

Over dit initiatief

APG verzorgt bestuursadvisering, asset management, pensioenadministratie, pensioencommunicatie en werkgeversdiensten voor en namens pensioenfondsen en aangesloten werkgevers in onderwijs, overheid, bouw, schoonmaak en glazenwassers, woningcorporaties, energie- en nutsbedrijven, sociale werkvoorziening, medisch specialisten en architectenbureaus.

Voor onze pensioenfondsen en de aangesloten 22.000 werkgevers beheren we een vermogen van circa 630 miljard euro. Met 4,7 miljoen deelnemers verzorgen we het pensioen voor één op de vijf gezinnen in Nederland. 'Samen bouwen aan jouw duurzame toekomst' is onze missie. Dit houdt in dat wij ons samen met alle stakeholders actief inzetten voor de continuïteit en de bestendigheid van het pensioen op de lange termijn, op basis van collectiviteit en solidariteit. Wij voelen ons medeverantwoordelijk voor grip van velen op hun financiële toekomst, met oog voor individuele wensen en respect voor de wereld waarin we leven.

Om onze missie in te vullen, organiseren we deze rondetafelgesprekken over het Nederland van Straks, op zoek naar richting en verbinding. Voor de ronde tafel van 3 december 2021 stond het onderwerp publiek-privaat investeren centraal.

Beste Erik, Sandor, Geraldine, Erwin, Martijn, Anne Mieke, Ron en Victor,

Dank voor jullie tijd, betrokkenheid en inbreng op 3 december. Samen spraken we over publiek-privaat investeren in het Nederland van Straks. Met genoegen kijk ik terug op een waardevolle bijeenkomst. Opvallend aan ons gesprek vond ik de concrete handreikingen om samen te werken, de oproepen om verbindingen te leggen en de wens om bruggen te bouwen door ons in elkaars positie te verplaatsen. Op de volgende pagina's vind je het verslag.

We nodigen je graag uit om aankomend jaar twee keer bijeen te komen, om te bespreken hoe we publiek-privaat investeren concreet maken voor het Nederland van Straks.

Met hartelijke groet,
mede namens Gert en Barbara,

Ronald

**“Hoe kunnen we
versnellen en
opschalen naar
andere sectoren?”**

De kracht van samenwerking

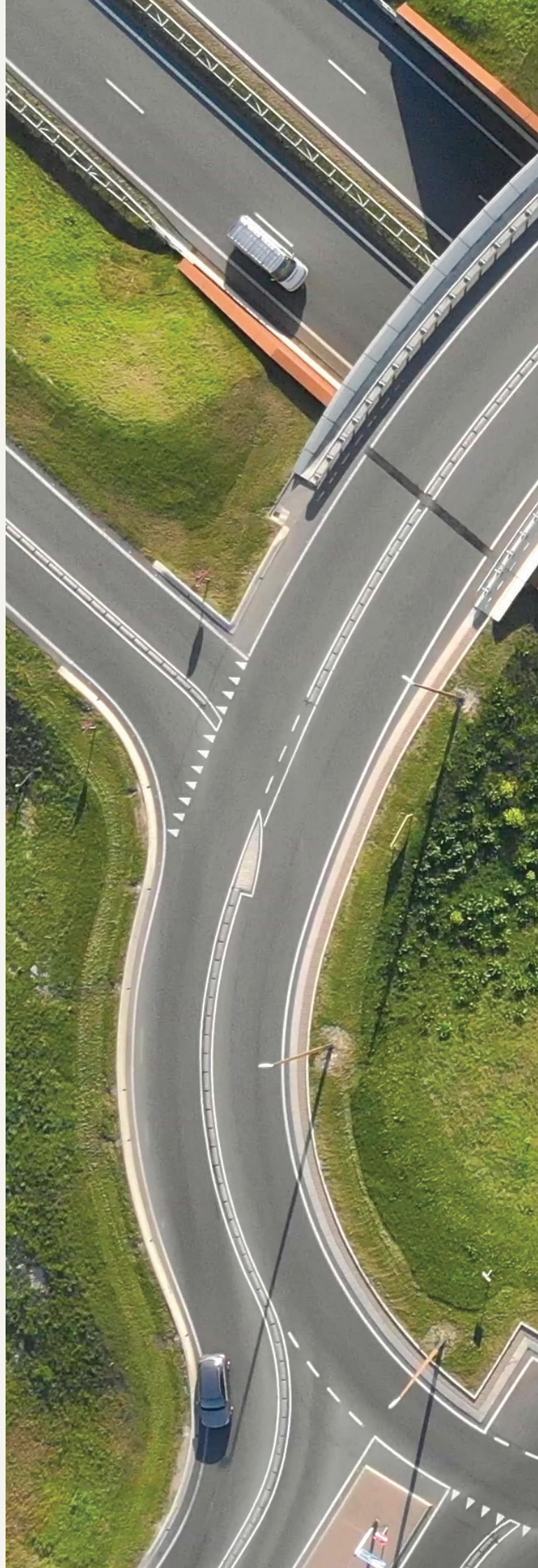
Publiek-privaat investeren heeft zich al bewezen als succesvol. Een mooi voorbeeld is offshore wind. Dat in de beginfase bestond uit pilots. Het project ging lopen toen centrale coördinatie door het Ministerie van EZK werd gevoerd en de markt werd uitgenodigd om te bieden en investeren. Dat is een reden dat het project van de grond kwam.

Nederland staat voor verschillende transities en uitdagingen, bijvoorbeeld in de warmtemarkt. Hoewel in business development geïnvesteerd wordt, lopen deze projecten toch tegen uitdagingen aan op onder andere gemeentelijk niveau. Hoe kunnen we versnellen en opschalen naar andere sectoren?

We zouden offshore wind als voorbeeld kunnen zien en op dezelfde manier naar de warmtemarkt en bouwsector kunnen kijken. We kunnen met elkaar een project aanpakken om op te schalen. Zo valt er veel te winnen in de samenwerking tussen project en aandeelhouder door te kijken welke partijen ontbreken in de ketens van vraagstukken.

Het gezamenlijk vormgeven van belangen, een flexibele houding en een open visie tussen publieke en private partijen is een vereiste in PPS. Samenwerken leidt tot nieuwe economische, technologische en maatschappelijke kansen. Kansen zoals het ‘Waterstof op zee project’ (met een investering van 1,9 miljard euro) en het ‘Groenvermogen project’ (groene waterstof) van het Nationaal Groeifonds.

“Besteed tijd aan de lessen van bestaande projecten. Praat met stakeholders, kijk naar data en naar financiële modellen. Wat leren we van de huidige aanpak en ervaringen.”

Duidelijke richtingen en comfort creëren

Beleggers zijn geen bouwers, geen banken, en geen ontwikkelaars. En dat maakt het moeilijk om heel vroeg te committeren aan bepaalde consortia waarbij veel tijd en capaciteit nodig is om een project te ontwikkelen. De verhouding tussen risico en rendement moet adequaat zijn voor beleggers. Mogelijkheden voor publiek-private financieringen worden gecreëerd door duidelijkheid te scheppen over de risico's en rendementen. Eerst is het zaak risico's in kaart te brengen. Pas later ontstaat het comfort voor beleggers.

Het is belangrijk om partijen samen te brengen. Dat zie je in verschillende sectoren gebeuren, zoals in de scheepvaart, warmte-, en energiesector. Het samenbrengen van partijen kan leiden tot meer uitwisseling van kennis. Wanneer partijen langer aan tafel zitten, krijgen ze meer inzicht in de risico's die beide partijen zien. Door het opbouwen van relaties ontstaat een gedeelde verantwoordelijkheid voor het slagen van een project.

De overheid en private beleggers zouden samen moeten kijken naar de projecten die geschikt zijn om gezamenlijk aan te werken. Wat hebben pensioenfondsen nodig? Zijn er risico's die overgenomen kunnen worden zodat de samenwerkingen haalbaar zijn? Laten we samen onderzoeken wat er mogelijk is en wat de belemmeringen zijn. Dan creëren we een concrete aanpak op korte termijn.

“Nú is het moment om een beeld te krijgen hoe wij verder willen gaan.”

We zoeken naar oplossingen

Het is tijd voor vernieuwing binnen het drukke Nederlandse, institutionele landschap. We moeten nadenken over innovaties van de instellingen. En niet steeds over nieuwe instellingen nadenken om kleine problemen op te lossen. Dit vraagt een andere aanpak over hoe beleggers naar portefeuilles kijken. Daar ligt een hele wereld te winnen.

Voor pensioenfondsen zijn deze bewegingen een grote kans om het juiste rendement te halen en risico te mitigeren. Op basis van deelnemersonderzoek komt naar voren dat pensioenfondsen, naast rendement en risico, steeds meer behoefte hebben aan transparantie. Deelnemers willen zien wat er gebeurt.

Beleggers van pensioenfondsen kijken ook naar veranderende trends en kansen. We zoeken naar oplossingen. Met name rondom duurzaamheid en biodiversiteit moeten we een rol spelen. Het is niet zo dat direct miljarden geïnvesteerd moet worden in projecten en in innovaties. Het begint natuurlijk kleiner en als het resultaat bewezen wordt, kunnen we steeds meer en meer investeren.

Hoe nu verder?

- We slaan bruggen om samen te werken en verder te komen binnen dit dossier. Daarbij moeten we ons blijven verplaatsen in andere partijen. Het voorstel is daarom om iedere 6 maanden bijeen te komen.
- We zoeken uit of Nederland toe is aan een public infrastructure bank/fund.
- We brengen in kaart welke projecten er allemaal in ontwikkeling zijn bij verschillende partijen.
- We delen een lijstje met de dingen waar pensioenfondsen tegenaan lopen en wat ze nodig hebben om investeringen concreet te maken.
- We plannen een vervolgesprek met ontbrekende partijen, zoals het Ministerie van Financiën en ook bijvoorbeeld Gasunie en netbeheerders.

Aanwezigen

Anne Mieke van der Werf,
Directeur Business Development bij Invest-NL

Erik van de Brake,
Hoofd Infrastructure Investments bij PGGM

Victor van Will,
verantwoordelijk voor Private Credit bij MN

Sandor Gaastra,
Directeur-Generaal Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Geraldine Leegwater,
Chief Investment Management en Member Executive Committee
PGGM

Erwin Nijssse,
Stafdirectie Nationaal Groeifonds bij Ministerie van Economische
Zaken en Klimaat

Martijn Scholten,
Directeur Vermogensbeheer en CEO Investment Management
bij MN

Barbara Uljevic,
Moderator & Strategic Business Partner Corporate
Communications bij APG Asset Management

Ron Boots,
Hoofd Infrastructure Europa bij APG Asset Management

Gert Dijkstra,
Sr. Managing Director APG Asset Management

Ronald Wuijster,
CEO APG Asset Management